

Секція: Цифрові технології в освітніх і наукових процесах

Охріменко Ігор Віталійович

доктор економічних наук, професор,

проректор з навчальної та наукової роботи

Київський кооперативний інститут бізнесу і права

м. Київ, Україна

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КООПЕРАТИВНИХ ФОРМУВАНЬ В УКРАЇНІ

Як відомо, в основі будь-яких дій людини має лежати мотивація, незалежно від її форм. Здійснюючи суспільно корисну діяльність, член суспільства повинен чітко розуміти потреби в цій діяльності та потенційні результати. В цьому випадку на допомогу приходить освітній процес, завдяки якому людина отримує уявлення про причинно-наслідковий зв'язок між своїми діями та підвищенням добробуту окремого члена суспільства.

Приказка «хто володіє інформацією, той володіє світом», може звучати і менш патетично – хороша поінформованість є запорукою успіху. Як і зворотній її варіант – відсутність необхідних знань є причиною потенційних втрат.

Вказане повною мірою стосується і сфери кооперації, відсутність достатніх знань про яку не дозволяє отримувати вигоду від її використання. Абсолютна більшість тих, хто міг би використовувати кооперацію, мають настільки далеке уявлення про її природу та інструменти, що, в кращому випадку, не вірять в її ефективність, а то й відверто побоюються за своє майне та результати праці.

Досвід поширення кооперації, який Україна мала в 19 ст., і який цілком заслужено можна назвати успішним, вказує на величезну роль в цьому процесі роз'яснювальної роботи, яку тоді взяли на себе інтелігенція

та духовенство. Зважаючи на реалії сьогодення, нині це могли б бути навчальні заклади та різноманітні освітні проекти.

Щодо освітніх проектів, то їх носіями варто розглядати бізнес-структури, які мають бути зацікавленими у збільшенні своїх прибутків, за рахунок використання переваг кооперації та громадські організації, які виступатимуть як у ролі лобістів певних господарських структур, так і з позицій виконання різного роду соціальних функцій.

Стосовно навчальних закладів, то їх діяльність може лежати у двох площинах. Це можуть бути загальноосвітні дисципліни, які матимуть на меті навчити майбутніх фахівців основам кооперації та пояснити можливості її використання в їх професійній діяльності. Іншим напрямом можуть бути конкретні спеціалізації – в основі яких лежатиме підготовка фахівців конкретно для тієї чи іншої сфери кооперації.

Незважаючи на значну кількість навчальних закладів, які б могли готувати фахівців для кооперації, говорити про успіхи у цій сфері не доводиться. Спеціальностей таких немає, а в спеціалізаціях, які можуть формуватися у межах спеціальностей, немає зацікавленості в самих навчальних закладах. Оскільки кооперація переважно асоціюється із сільськими територіями, то урбаністичні настрої абітурієнтів та студентів ускладнюють формування конкурентоздатних на ринку освітніх послуг навчальних програм.

Дана ситуація досить добре проявляється на прикладі Київського кооперативного інституту бізнесу і права, керівництво якого розуміє важливість даної проблематики, проводить значну кількість різноманітних заходів, розробило низку відповідних дисциплін, але при цьому абсолютна більшість студентів налаштовані на працевлаштування за наймом в м. Києві.

На наш погляд, зміна ситуації буде можливою за умови досить широкого суспільного резонансу щодо проблематики кооперації та залучення до освітньо-роз'яснювальної роботи значної кількості осіб та

організацій, тим чи іншим чином пов'язаних з кооперацією. При цьому цілеспрямована робота навчальних закладів по закладенню у свідомість майбутніх фахівців ідей кооперації є тим стрижнем, який дозволить сформувати критичну масу суб'єктів господарювання для широко впровадження кооперації в Україні.

Оскільки освітньо-роз'яснювальна робота, що здійснюється за межами традиційної підготовки в навчальних закладах, в українській історії, як правило, носила назву «просвіта», то окремо зупинимось на її потенційних формах. Позаяк термін «просвіта» означає розповсюдження знань, то, незважаючи на той факт, що просвіта переважно асоціюється із громадськими організаціями, ми вважаємо, що до цієї діяльності можуть бути залучені і класичні освітні установи.

Так, на даний час поширення знань безвідносно до спеціалізованих закладів освіти є явищем хоч і не дуже розповсюдженим, але ненормальним. За кордоном воно досить поширене, хоч переважно має характер професійної підготовки. Реформування вітчизняної освіти також призвело до появи таких термінів як «альтернативна освіта», «неформальна освіта», «нетрадиційна освіта». Вказані види освіти не лише не суперечать вітчизняній концепції розвитку освіти, але і легалізовані цілою низкою нормативних актів, спрямованих на їх підтримку. Таким чином, нормативно-правове поле для розвитку просвітництва, в тому числі кооперативного є достатньо сформованим, хоч і здебільшого декларативним.

Щодо змісту і форми кооперативної просвіти, то безперечно, такі речі повинні формуватися, що називається «на місцях». Проте, вважаємо, що було б нерозумним відмовитися від використання того багажу знань, яким володіють фахові викладачі. Звичайно, переважно, це будуть знання теоретичного характеру, але нерідко виникає необхідність і в них. Крім того, говорячи про роль закладів освіти у кооперативній просвіті, варто

мати на увазі їх зручну матеріально-технічну базу, яка дозволить зробити рівень засвоєння знань більш ефективним.

Ще одним напрямом діяльності закладів освіти в напрямі просвітництва може бути інтеграція в навчальні плани їх учнів та студентів тих освітніх ініціатив, які б хотіли донести представники просвіти.

Не зайвим буде і використання досвіду методичної роботи, який мають працівники освітніх закладів, адже ті знання, які хочуть донести представники просвіти, будуть засвоєні якісно за умови їх систематизованого та належним чином оформленого подання.

Таким чином, цілком підтримуючи необхідність поширення просвіти, особливо в сільській місцевості, хочемо наголосити на важливості використання усіх можливих резервів щодо досягнення максимального ефекту у цій справі.

Щодо пропозицій з розвитку кооперативної просвіти для органів державної влади, то ми пропонуємо наступне.

Міністерству освіти і науки України:

- в межах навчального предмету «Громадянська освіта» (модулі: правознавство, економіка, людина і світ, філософія), передбаченого Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів запровадити вивчення тем з основ кооперації;

- при розробці стандартів вищої та професійно-технічної освіти спеціальностей галузі знань «Управління та адміністрування» ввести до компетентностей майбутніх фахівців знання та уміння у сфері організації та ведення кооперативної діяльності.

Міністерству аграрної політики та продовольства України:

- при виконанні Стратегії сталого розвитку "Україна-2020", зокрема завдання 223 «розвиток дрібних та сімейних фермерських господарств на засадах їх кооперації» забезпечити інформаційно-освітню підтримку виконавців та потенційних учасників кооперативних формувань;

- при формуванні плану науково-дослідних робіт, що фінансуватимуться на госпдоговірних засадах за кошти державного бюджету внести до пріоритетних тем дослідження проблематику ефективного поширення кооперативних ідей серед жителів сільських територій.

Література

1. Зіновчук В. В. Чи очікувати Україні на кооперативний бум? Кооперативні читання: 2018 рік : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 1 черв. 2018 р. Житомир: ЖНАЕУ, 2018. – С. 7–11.
2. Охріменко І.В. Кооперативна просвіта, як фактор підвищення добробуту територіальних громад / І.В.Охріменко // Децентралізація влади, проведення реформ в Україні. Сучасний стан та проблеми підготовки кадрів для об'єднаних територіальних громад [ред. кол.: Мошинський В. та ін.]. – Рівне: Волин. обереги, 2017. – 186 с. – С. 173-174.
3. Про схвалення Концепції розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018–2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р. № 664-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/664-2017-%D1%80>. (дата звернення: 17.09.2018).
4. Тарасович Л.В. Кооперація як інструмент економічного зростання сільських територій та економіки в умовах децентралізації / Л.В. Тарасович // Глобальні та національні проблеми економіки. – МНУ ім. Сухомлинського. – 2017. – Вип. 6. – С. 239- 244.